

שפיר חייב, כי **איכא** יש כאן זריקה **משתברת**.

אלא, **צואה** — **מאי** זריקה **משתברת** **איכא**? הרי היא אינה משתברת, וכמה היא שונה מזריקת מקל?

ומתרצת הגמרא: הברייתא האת מדברת **בצואה לחה**, המשתברת בזריקה.

ועתה דנה הגמרא לגבי הדין הראשון שחידש רב, שעל שבירת מקל חייב כעל זביחה, אף שאינה דומה לה אלא רק במקצת.

לימא, האם נאמר שחידושו של רב הוא **כתנאי**, תלוי הוא במחלוקת של תנאים, ואינו מוסכם על דעת כל התנאים?!

שנינו ברייתא: **שחט לה חגב** לכל עבודת כוכבים, בין שדרכה בשחיטה בין שאין דרכה בשחיטה — **רבי יהודה מחייב**, **וחכמים פוטרים**.

המקשן סובר שטעמם של החכמים הפוטרים הוא: משום שאין שחיטה נוהגת בחגב —

מאי לאו האם לא נבאר **שבהא קמיפלגי** שנחלקו בדין זה: **דמר רבי יהודה סבר**:

ומתרצת הגמרא: **אמר ליה רבא לאביי**: **בעינא**, כדי לחייבו משום זריקה אנו צריכים שיזרוק זריקה ה"משתברת", כעין זריקת דם קרבנות שאינה מחוברת, אלא "משתברת", שנופל הדם כשהוא מחולק לטיפים טיפים.

כלומר, מעשה זריקת מקל אין לו דמיון בעצם ה"מעשה" למעשה זריקת דם קרבנות, הילכך פטור, כי לא עבדה ב"עבודת פנים", ולא בעבודה כדרכה, כי אין דרכה אלא בקשקוש. אך שבירה, מעשה השבירה דומה למעשה של זביחה, לפיכך חייב.

הגמרא דנה בחידוש זה שביאר רבא בדעת רב יהודה אמר רב "בעינא זריקה המשתברת".

איתיביה אביי מברייתא האומרת שכל מעשה הדומה במקצת ל"עבודת פנים" מחייב מיתה, אף שעשה כן בצורה בזויה ביותר.

דתניא, **ספת לה**, האכילה לעבודה זרה **צואה**, או **שנסך לפניו עביט** כלי חרס של **מימי רגלים**, חייב אף בעבודה זרה שאין דרכה בכך, הואיל וזה דומה לזריקה, שחייבין עליה בכל העבודות הזרות.⁽¹⁷⁾

בשלמא ניסך לפניו **עביט של מימי רגלים**,

נא-א

חגב חייב מטעם שבירתו שהיא דומה לשחיטה, צריך להוסיף שמדובר בצואה [ולא בשחיטת חגב], מטעם הני"ל. בחגב [ולא בשחיטת חגב], מטעם הני"ל.

אבל הריטב"א חולק על התוס', וכתב, שאף לדברי רש"י [ומדייק כן מדברי רש"י] חייב בעביט של מי רגלים אף שאין עבודתה כלל במימי רגלים, וכן בשחיטת חגב אף שאין עובדין לה כלל בחגב.

17. והתוס' והראשונים מוסיפים בשיטת רש"י, שבודאי מדובר שעבודתה בצואה [ולא בזריקת צואה], ואז רגילה בכך, הילכך שייך לומר שחייב אף על זריקתה —

דהרי לדעת רש"י, אם אין לחפץ הנעבד שום שייכות לאליל זה — אין חייבים עליו אפילו בעבודה הדומה לעבודת פנים, כמבואר לעיל. וכן בהמשך הגמרא, שרצו לומר שהשוחט

ומסקינן: לא במחלוקת זו נחלקו רבי יהודה וחכמים, אלא —

דכולי עלמא כל התנאים של ברייתא זו (19) סוברים: לא אמרינן "בעין זביחה", ולדעתם השובר מקל בפניה — פטור —

אלא, כדי לחייב בעין פנים בעיני דבר הדומה לזביחה כגון: חיה ועוף, אף שאינן ראויים להקרבה ממש, מכל מקום הם ראויים לשחיטה, ודמיונם קרובה מאוד לעבודת פנים —

ובשאר כל השבירות פטורים, לפיכך פטרו חכמים בחגב —

והטעם שרבי יהודה מחייב הוא, משום דשאני חגב, הואיל וצוארו דומה לצואר בהמה הוי שחיטתו כעין שחיטת פנים (20).

אמרינן "בעין זביחה", אף שאינו דומה ממש לזביחת קרבנות, מכל מקום חייב, מפני שיש לו דמיון לזביחה בכך ששוברה —

כשם שאמר רב ששבירת מקל דומה לזביחה (18) ונמצא שרב אמר דינו רק אליבא דרבי יהודה] —

ומר פבר וחכמים סוברים: לא אמרינן "בעין זביחה" ולא כל דבר הדומה במקצת לזביחה מחייבת מיתה — אלא אמרינן "בעין פנים" זביחה ממש של חיה בהמה ועוף ששייך בהם שחיטה, אף שאינם ראויין לקרבן — היא המחייבת מיתה בכל האלילים, ולא חגב שאינו בר זביחה כלל.

ולדבריהם גם אם שבר מקל — פטור. האם אמר רב דינו כתנאי?

ולחייב בשחיטת חגב, הרי גם שחיטת תרנגולין ואווזים אינם עבודות שבפנים, ולמה לא נקט דינו בתרנגולין ואווזין — משמע שרבי יהודה מחייב אפילו בדבר שדומה במקצת לזביחה.

19. מכל מקום אין מברייתא זו קושיא על רב, כי רב יכול להסתייע מהברייתא הקודמת "ספת לה צואה וכו'" — ששם מבואר שחייבים על זריקה אף שאינה כעין פנים. כן משמע מתוך דברי הראשונים.

20. ומכאן גם הוכיחו התוס' [עיין הערה 1] שמדובר באליל שעובדין אותו בחגב [ולא בשחיטת חגב] —

דאי אין עובדים אותו בחגב כלל — מה בכך שצוארו דומה לשל בהמה, וכי בכך יתחייב? ולמה שונה מהדין המבואר לקמן שהשוטט

והטעם, כיון שעל כל פנים יש עליהם "שם" של זריקה ו"שם" של שחיטה, שהם מארבע העבודות בבית המקדש, לכן נחשבות כתולדותיהן — וחייב עליהם.

בניגוד לשבירת מקל שהיא רק "דומה" לזביחה, ואינה "תולדה" של זביחה — הילכך הצריך רש"י שעבודתה תהיה לפחות בקשקוש מקל.

המשך דברי התוס' ראה לקמן [הערה 4].

18. וכתב רש"י: שחיטת חגב דומה לשבירת מקל, בכך שבשניהם לא שייך שחיטה אלא שבירה [לפי ההוה אמינא של הגמרא], ורצה המקשן להוכיח מכך שרבי יהודה מחייב בכל שבירה שהיא —

שאם רצה רבי יהודה לחדש דין בשחיטה, ולומר שחייב עליה אף כשאינה דומה ממש ל"עבודת פנים" — לא היה צריך להרחיק

הגמרא מביאה מאמר דומה שאמר רב.
 אבל — לדעת רש"י — שונה אליל זה בכך
 שעבודתה ב"זריקת" מקל, ולא בקשקוש
 גרידא.

ובמאמר זה מתייחס רב גם לדינו של המקל,
 האם נאסר בהנאה כדין תקרובת עבודת
 כוכבים.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון אמר רב:
עבודת כוכבים שעובדין אותה במקל —

אם שבר מקל בפניה — חייב מיתה,
 וכמבואר לעיל דשבירה הוי כעין זביחה,
 הילכך חייב בין אם עבודתה בשבירה ובין
 אם אין עבודתה בשבירה, הואיל ועל כל
 פנים עבודתה במקל — ונאסרת המקל,
 מדין תקרובת עבודת כוכבים, מאותו הטעם
 ואותה הסיבה, מפני שעשה בה מעשה כעין
 זביחה.

אבל אם זרק מקל לפניה — חייב מיתה,
 הואיל ועבודתה בכך בזריקה —

והמקל אינה נאסרת מפני שאין תקרובת
 עבודת כוכבים אסורה בהנאה אלא אם הוי
 כעין פנים, וכמו שמבואר לעיל [נ א]. ונלמד
 ממה שנאמר "זובח לאלהים [אלילים] יחרם

בלתי לה' לבדו" ודרשינן: יחרם ויחרם
 וייאסר בהנאה רק בעושה עבודה המיוחדת
 לעבודת האל יתברך, ואילו מקל זו — אין
 עבודתה עבודת פנים, וכמו שיבואר.

והחידוש⁽²¹⁾ בדברי רב הוא: אותה עבודה,
 והיא: זריקת מקל, לגבי האיש העובד —
 הוי עבודה להתחייב עליה, ואילו החפץ
 הנעבד אינו נאסר מדין תקרובת עבודת
 כוכבים.

ומקשינן על דברי רב: אמר ליה רבא לרב
 נחמן: מאי שנא שבר מקל שהמקל אסורה
 בהנאה משום דהויא ליה שהשבירה היא
 כעין זביחה —

זרק נמי תיאסר המקל, הרי הויא ליה כעין
 זריקה?

כלומר: הרי אין חסרון בעצם המקל מפני
 שאינה נכנסת לעבודת פנים, והא ראיא,
 שהרי אם שבר בפניה נאסרת. וגם אין חסרון
 מצד העובד, שהרי הוא אכן חייב מיתה.
 ואם כן, איפא, למה אינה אסורה בהנאה?

ומתרצת הגמרא: אמר ליה רב נחמן לרבא:
 כדי לאוסרה בהנאה בעינן שתהיה זריקה
 משתברת כעין עבודת פנים — וליכא
 וזריקה זו אינה זריקה המשתברת.

להיות שחיטה ראויה ממש כעבודת פנים —
 מה שאין כן, באליל שדרכו בחגב, סגי
 שיעשה בחגב מעשה "הדומה" לעבודת פנים.
 ועיין עוד בתוס'.

21. מבואר על פי דברי הריטב"א. ויש שם
 טעות סופר.

בהמה [!] בעלת מום שהוא פטור? וכי יתכן
 שהשוחט חגב חייב יותר מהשוחט בהמה בעלת
 מום?!

אבל, אם אליל זה יש לו שייכות עם חגב —
 מבואר היטיב:

השוחט בעלת מום לאליל שאין דרכה
 בבהמה כלל, כגון פעור או מרקוליס, ואתה בא
 לחייבו אך ורק משום עבודת פנים — לכן צריך

ואינו, עשוי ממקלות מקלות.

ומקשה רבא לרב נחמן⁽²⁴⁾: הניחא סברא זו אתי שפיר למאן דאמר: עבודת כוכבים אליל של עובד כוכבים גוי — אסורה מיד כשעושה בה מעשה לשם אלילים — לפיכך אבנים אלו אסורות שבכולן נעשה מעשה ההשלכה למקום המרקוליס לשם עבודת כוכבים —

אלא, למאן דאמר הסובר שאינה נאסרת עד שתעבד, קשה: תשתרי תהיינה אבנים האלו מותרות, דהא לא פלחה, הרי לא עבדו להן, אלא כל אבן ואבן הושלכה למקום המרקוליס לשם ההגדלה וההוספה —

ולמה אסורות, הרי עדיין לא נעבדו?

אמר ליה רב נחמן לרבא: אכן, כל אחת ואחת נעשית עבודת כוכבים, וגם נעשית תקרובת לחברתה להאבנים שקדמו לה, וכל האבנים שקדמו לה נעבדו על ידי זריקת האבן שלאחריה.

והקשה לו רבא: אי הכי — בתרייתא האחרונה מיהא תשתרי תהיה מותרת, שהרי אותה לא עבדו?

אמר ליה רב נחמן לרבא: אכן אינה אסורה, אי ידעת ליה אם אתה מכירה — זיל שקלה קחנה! כלומר: כיון שאין מכירים אותה, לכן כולן אסורות.

כלומר: האדם העובד אכן חייב על הזריקה משום שעבודתה בכך, ולא משום מעשה עבודת פנים. ואילו המקל לא נאסרת משום עבודת פנים, מפני שאינו מעשה זריקה הדומה לזריקת פנים⁽²²⁾.

מה שאין כן כששבר מקל — מעשה השבירה הדומה לזביחת פנים הוא מעשה האוסר את המקל.

ומקשה רבא לרב נחמן: אלא לדבריך שהמקל לא נאסרת מפני שבעינין זריקה המשתברת, אף שעבודתה בזריקת מקל⁽²³⁾ —

מענתה, קשה, אבני בית מרקוליס — במה יאסרו, הרי אבנים אלו לא נזרקו בזריקה המשתברת?

אמר ליה רב נחמן לרבא: אף לדידי קשיא לי גם אני התקשיתי בקושיא זו, ושאלתי והקשיתי אותה לרבה בר אבוח, ורבה בר אבוח הקשה כן לחיאי בר רב, וחיאי בר רב הקשה לרב —

ואמר ליה רב לבנו חיאי: האבן שניתוסף על המרקוליס — נעשה כמגדל עבודת כוכבים, דהיינו כמרקוליס גדול המצטרף מכל אבן ואבן, ואינם אסורים מטעם תקרובת —

אבל מקל לא נעשה חלק מהאלילים, היות

23. עיין מהרש"א.

24. מדברי הריטב"א משמע שהוא המשך הוויכוח בין רבא לרב נחמן, ולא בין רב לבנו חיאי.

22. מבואר לפי המהרש"א. וביתר ביאור: החסרון במקל זה אינו מעצם ה"חפצא" מצד היותה מקל, ואין מקריבים מקל בבית המקדש. אלא, מפני ש"איכות" העבודה איננה עבודת פנים, מצד שאינה זריקה המשתברת.

הגמרא מביאה משנה, להקשות על מסקנת הגמרא שרק דבר שנזרק בזריקה המשתברת אסור בהנאה.

תנן שנינו במשנה הבאה: **מצא בראשו של המרקוליס, כסות ומעות או כלים** — הרי אלו מותרין בהנאה, והטעם יבואר שם.

ואם מצא **פרכילי ענבים ועטרות של שבלים ויינות שמנים וסלתות וכל דבר שכיוצא בו קרב לגבי מזבח** — אסור בהנאה, משום תקרובת עבודה כוכבים.

וקשה, **בשלמא יינות שמנים וסלתות** — איכא כעין פנים⁽²⁶⁾ יש עבודה כזו בפנים ואיכא כעין זריקה משתברת שדברים אלו נזרקין טיפים טיפים —

אלא, פרכילי ענבים ועטרות של שבלים למה נאסרים, הרי לא כעין פנים איכא כי אין דרכן להביאן בפנים, ולא כעין זריקה משתברת איכא כי אינם משתברין?

ומתרצת הגמרא: **אמר רבא אמר עולא: כגון שבצרון מתחילה לכך⁽²⁷⁾** לצורך המרקוליס, והבצירה דומה לזביחה, כשם ששבירת מקל

סיכום: כשאנו דנים על "האבנים" איזה דין יש להן, אם כתקרובת אם כעבודת כוכבים עצמה —

ודאי שיש להם דין של עבודת כוכבים אחת גדולה.

הילכך, יש להם דין ביטול, כשם שיש ביטול לעבודת כוכבים. ולכן דרכו עליהן החכמים ובראשם רבי מנחם בן סימאי.

ואי אפשר לתת להם דין של תקרובת שאינה בטלה, מפני שאינה זריקה המשתברת.

אבל, כשאנו דנים על "מעשה הזריקה", הרי הזריקה מעשה של עבודה — שהרי דרכה בכך, והיא היא העבודה האוסרתה למאן דאמר "עד שתעבד".

רב אשי אמר: אף זו האחרונה נאסרת, מפני שכיון שאין למרקוליס עבודה אחרת, וזריקתה היא עבודתה, לכן כל אחת ואחת נעשית תקרובת לעצמה והיא היא העבודה האוסרתה [אף למאן דאמר "עד שתעבד"] ונעשית תקרובת לחברתה⁽²⁵⁾.

כמות גדולה ומקטיר או מנסך מקצתם ומשייר מקצתם.

עוד כתב הריטב"א, מה שאמרה הגמרא "איכא כעין פנים ואיכא כעין זריקה המשתברת" הוא דבר אחד, דגם זריקה היא אחת מעבודות פנים.

אי נמי, משום שרוצה לסיים הקושיא "אלא פרכילי ענבים... לא פנים איכא ולא זריקה המשתברת איכא".

27. כלומר: כשאנו מוצאים אותן כן אנו "חוששין" שמא נבצרו מתחילה לכך. ריטב"א.

25. הקשה הריטב"א: למה לו לרב אשי לומר שגם נעשה תקרובת לחברתה, הרי די בכך שכל אחת נעשית תקרובת לעצמה, ונאסרת מטעם עצמה?

ועיין שם מה שתירץ.

26. הריטב"א [ועיין עוד בחידושי הר"ן] מבאר, דכוונת הגמרא היא, שכיון שנמצאו על המרקוליס, יש לחשוש ולתלות לחומרא, שמא מי שהביאם ניסך מקצתם או הקטיר מקצתם — מקצת היין והשמן — והשאיר השאר, שגם ב"פנים" — להבדיל — קורה כן לפעמים שמביא

דומה לזביחה.

להביא קרבן לה' —

וכיון שבמעשה הבצירה עשה מעשה הדומה לזביחה — נאסרו בהנאה (28).

קשה, איך יתכן לומר כן! **השתא** אם אפילו **לבני נח** [גוים, ואף בני ישראל לפני מתן תורה] **חזיא** ראויה בהמה זו — **לגבוה** להקריבה קרבן לה' **בבמה** דידהו בבמות שהותרו להקריב עליהן קרבנות. וגוים המביאים קרבנות בבמות — מותר להם להביא בהמות בעלי מום —

אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן: מניין אנו למדים לדין זה: **הזובח בהמה בעלת מום לעבודת כוכבים** שאין דרכה בשום עבודה בבמות (29) — **שהוא פטור?**

אותה בהמה כאשר הביאה לעבודת כוכבים [גירסא אחרת: לארורה זו] — **מיבעיא?** ודאי שחייב, שהרי בהמה זו ראויה להקריבה קרבן לה'?

שנאמר [שמות כב] **"זובח לאלהים** [אלילים] **יחרם בלתי לה' לבדו"**. ודרשינן: דבר הראוי לה' יתברך לבדו אסור לזבוח לאלילים, לפיכך **לא אסרה תורה אלא בעין פנים** דבר הראוי לפנים בית המקדש. והיות והיא בעלת מום — אינה ראויה לעבודת פנים.

ומסקינן: **אלא**, רבי יוחנן הפוטר — פטר **במחוסר אבר** שלם, שאינה ראויה לקרבן בבמה אף לבני נח.

ומקשה הגמרא: **הוי התקשה בה רבא: במאי באיזה מום** אמר רבי יוחנן שהוא פטור?

וכדברי רבי אלעזר —

אילימא אם נאמר: **בדוקין** [כתם] **שבעין** הבהמה, וכן שאר מומין הפוסלין בהמות

דאמר רבי אלעזר: מניין אנו למדים, למחוסר **אבר דאפור לבני נח** (30)?

והריטב"א מכריע דעתו כמותם.

28. כתבו הריטב"א והר"ן, שלדעת רש"י הסובר, ששבר מקל לפניה חייב ונאסר בהנאה רק אם עובדים אותה במקל, ואם לאו הוי כפוער עצמו למרקוליס, קשה —

29. כן מבאר הר"ן לדעת רש"י, וכן מבואר בתוס'.

הרי מרקוליס אין דרכה כלל בהבאת ובבצירת פירות ושמנים וסלתות, ולמה נאסרו בהנאה? ומתרצים: שונה ענבים ממקל, כי ענבים, לכל הפחות, באים בפנים בהבאת ביכורים, לכן שייך לומר שבצירתן היא תולדה של זביחה —

דאילו דרכה בשחיטת בהמות, או אפילו בשאר עבודות בבמה, היה צריך להיות חייב, שאם אפילו שבר מקל לאליל שדרכו בקשקוש מקל — חייב, כל שכן בשחיטת בהמה ממש. ועיין ברמב"ן ור"ן שיטה אחרת בכל הסוגיא.

מה שאין כן מקל, שאין שום עבודה כזו בפנים ולא דוגמתה — אי אפשר לחייב ולאסור בהנאה אם אין עובדים לה בעבודה כל דהו של מקל בקשקוש וכדומה.

30. סוגיא זו הובאה לעיל [ב ו א], ועיין שם בהערות.

והנה כל זה הוא לשיטת רש"י ותוס',

לא היה טריפה [ויבואר בהמשך] כן לא יכניס בהמה טריפה —

ומכאן דרשינן טריפה, ו"מכל החי" נדרש למעוטי "מחוסר אבר".

ומקשה הגמרא: ודילמא הרי יתכן לומר שנח גופיה בעצמו טריפה הוה?

ומתרצת הגמרא "תמים" כתיב ביה, התורה העידה עליו שהיה "איש צדיק תמים", הרי שלא היה טריפה.

ומקשה הגמרא: למה נאמר ש"תמים" כוונתו תמים בגופו, דילמא הרי יתכן לומר "תמים" בדרכיו, עניו ושפל רוח?

ומתרצת הגמרא: גם "צדיק" כתיב ביה, וממנו נלמד שהיה צדיק בדרכיו, ומ"תמים" נלמד שהיה תמים בגופו — ולא טריפה.

ומקשה הגמרא: עדיין לא נלמד שהיה תמים בגופו, כי דילמא יתכן לומר "תמים" היינו בדרכיו, ו"צדיק" היינו במעשיו, ולא עשה מעשי חמס כאנשי דורו?

אלא, לא נלמד כן ממה שנאמר "תמים", ונלמד ממה שנאמר "אתך" —

ולא קשה "דילמא נח גופיה טריפה הוה", כי —

לא מצית אמרת, לא מסתבר דנח גופיה טריפה הוה. דאי סלקא דעתך נח טריפה הוה —

האם יתכן שאמר ליה רחמנא: כוונתך בדומין לך "טריפה" — עייל הכנס לתיבה, שלמין לא תעייל אל תכניס!?

שנאמר [בראשית ו]: אמר הקב"ה לנח "ומכל החי מכל בשר שנים מכל תביא אל התיבה להחיות אתך" —

ודרשינן "מכל החי", אמרה תורה "הבא בהמה שחיין ראשי אברין שלה", שהרי עתיד נח להקריב קרבנות מן הבהמות שהכניס לתיבה, כמו שנאמר [שם ח] אחרי יציאתו מן התיבה "ויקח מכל הבהמה הטהורה... ויעל עולות במזבח".

ומקשה הגמרא: איך אפשר ללמוד ממקרא זה? הרי האי "ומכל החי" מיבעי ליה ללימוד אחר. והוא: למעוטי טריפה שציווה הקב"ה לנח לא להכניס לתיבה בהמות שנטרפו כגון: שניקב קרום של מח [ואינה בעלת מום בכך].

ומתרצת הגמרא: מה שהיה אסור לו להכניס בהמות טריפה נדרש מדרשה אחרת, והיא: מה שנאמר שם "לחיות זרע", נפקא נלמד, כלומר: הכנס בהמות שמהם יולדו זרע, ואילו טריפה אינה יולדת.

ומקשה הגמרא: הניחא לימוד זה מתיישב, לדברי מאן דאמר: טריפה אינה יולדת, ואפשר למעטה מ"לחיות זרע" —

אלא לדברי מאן דאמר: טריפה יולדת — מאי איכא למימר? שלדעתו אי אפשר למעט טריפה מ"לחיות זרע" שהרי היא "מחיה זרע" ויולדת, אם כן טריפה ממועטת מהפסוק "ומכל החי" —

וחוזרת השאלה, מנין למחוסר אבר דאסור לבני נח?

ומתרצת הגמרא: אמר קרא "להחיות אתך", ודרשינן "אתך" — בדומין לך, וכמו שנח

ומכאן הראיה שלא הכניס טריפה לתיבה.

ודנה הגמרא: **השתא** אחרי שהסקנו, **הנפקא** שנדרש שלא הכניס טריפה ממה שנאמר **"אתך"** — קשה, **"לחיות זרע"** למה לי, למה אמר לו כן הקב"ה, הרי כבר התמעטה טריפה מ"אתך"!

ומתוצאת הגמרא: אף אם לא יכניס טריפות, עדיין יתכן שיכניס בהמות שאינן ראויות להוליד, והקב"ה הרי רצה שיהיה קיום לכל החי, לכן אמר לו **"לחיות זרע"**, שיכניס בהמות הראויות להוליד.

אי מ"אתך", אם היה מצווהו רק **"אתך"**, הוה **אמינא** היינו אומרים, שיכניס בהמות שלמות **לצוותא בעלמא** לעמוד אתו בתיבה שתים עשרה חדשים, ולכן לא יכניס אתו טריפות שאינן חיות שתים עשרה חדשים, ותבטל ה"צוותא" —

ואכן יכול להכניס **אפילו זקן ואפילו פרים** שאינן ראויות להוליד —

לכן **קמשמע לן "לחיות זרע"**, ללמדו שלא יכניס אתו אלא בהמות הראויות להוליד.

הגמרא ממשיכה בדין מרקוליס.

אמר רבי אלעזר: מניין אנו למדים לדין זה:

השוחט בהמה למרקוליס — **שהוא חייב**⁽³¹⁾, למרות שאין עבודתה בזביחת בהמות?

שנאמר [ויקרא יז] בפרשת שחוטי חוץ **"ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים"**. [שעירים הם שדים, והגויים זבחו להם, כמו לאילילים].

אם מקרא זה **אינו ענין** להעבוד עבודת כוכבים **בדרכה**, דהיינו עבודת כוכבים שהגויים זוכחים לה, ד"כדרכה" נלמד ממקרא אחר, **דכתיב** [דברים יב] **"איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם"** — **תנהו ענין לשלא בדרכה**.

מדה היא בתורה: מקרא שאינו ענין לה, כלומר: דכבר נאמר במקום אחר, הריהו מיותר לדרשה אחרת הדומה לה.

ומקשה הגמרא: **וכי הא** מקרא זה **לחכי הוא דאתא** האם הוא מיותר לדרשה זו?

האי מיבעי ליה הרי הוא נדרש לדרשה אחרת, **כמו דתניא** שנינו ברייתא בענין **"שחוטי חוץ"**.

איסור שחוטי חוץ הוא: קרבן שהוקדש לה; נא-ב הקריבו מחוץ למשכן. המקריב ענוש כרת.

בתחילת פרשת שחוטי חוץ נאמר [פסוק ג-ד] **"איש איש מבית ישראל אשר ישחט..."**

ל"אזרהה", לחייבו מלקות.

ודבריו **"לחייבו מלקות"** מדויקים מאוד — כי האמת שהגמרא במסכת סנהדרין [סא א] הקשתה על רבי אלעזר למה לו ללמוד שהוא חייב ממקרא זה, הרי אפשר לחייבו מטעם עבודת פנים? [והיא קושית המהר"ם]. ותירצה, שרבי אלעזר מדבר ב"זובח להכעיס", ופירש שם רש"י, שאינו מקבלו עליו

31. כתב המהר"ם [ומדייק כן מדברי רש"י בעמוד ב] דברי רבי אלעזר **"שהוא חייב"** אין הכוונה לחיוב ענוש מיתה —

שהרי כבר נלמד מהפסוק **"זובח לאלהים יחרם"** שעל כל עבודת פנים חייבין עליהם לכל האלילים אף שאינה כדרכה, ולמה לו לדרוש דרשה אחרת?

אלא רבי אלעזר בא ללמוד מפסוק זה